

Aluehallintovirasto

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuuleminen HE 241/2020 Nostoja kirjallisesta lausunnosta

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Ylitarkastaja Oona Mölsä

Sote-järjestämislaki: Yleiset huomiot

- Ehdotettu sääntely on sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnan näkökulmasta monilta osin kannatettava
 - Selkeät kriteerit palvelujen tuottamiseen yksityisen palveluntuottajan toimesta
 - Valvontaprosessin kirjaaminen lakiin
 - Omavalvonnan korostuminen
- **Huolehdittava valvonnan resurssien riittävydestä**
- Sääntelyä uudistettaessa on varmistuttava, että se on yhdenmukainen muiden sosiaali- ja terveydenhuoltoa sääntelevien lakien kanssa. Erityisesti lain suhde yksityisestä terveydenhuollosta annettuun lakiin (152/1990) ja yksityisistä sosiaalipalveluista annettuun lakiin (922/2011) vaatii selkiyttämistä.

Sote-järjestämislain velvoitteiden kohdentuminen

- Yksityisille palveluntuottajille on säädetty vaatimuksia ja velvoitteita sote-järjestämislaissa, jotka loogisemmin kuuluisivat yksityisiä toimijoita koskevaan lainsäädäntöön.
 - Sote-järjestämislaki 14 § ja 18 §
 - Velvollisuus laatia omavalvontaohjelma
- Keskeistä, että sääntelystä ilmenee selkeästi, että hyvinvointialue on aina viime kädessä vastuussa myös yksityisen palveluntuottajan ja sen alihankkijan hyvinvointialueelle tuottamista palveluista, ja että yksityinen palveluntuottaja vastaa alihankkijansa tuottamista palveluista.
 - Sote-järjestämislain mukainen viranomaisvalvonta kohdistuu hyvinvointialueisiin.

24 § Sosiaali- ja terveysministeriön neuvottelut hyvinvointialueen kanssa.

- Ehdotuksen mukaan STM neuvottelisi vuosittain kunkin hyvinvointialueen kanssa sen järjestämisvastuuseen kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien toteuttamisesta. Myös VM osallistuisi neuvotteluihin.
- Aluehallintovirastojen osallistuminen neuvotteluihin olisi tärkeää ennakoivan valvonnan ja ohjauksen kannalta. Neuvotteluilla on myös selkeä yhteys valvontaviranomaisten järjestämiin ohjaus- ja arviointikäynteihin.
- Aluehallintovirasto ehdottaa 24 §:n 1 momenttia muutettavaksi seuraavasti: *Sosiaali- ja terveysministeriö neuvottelee erikseen kunkin hyvinvointialueen kanssa vuosittain hyvinvointialueen järjestämisvastuuseen kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien toteuttamisesta. Valtiovarainministeriö **ja aluehallintovirastot** osallistuvat neuvotteluihin.*

30 § Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arviot

- Asiantuntija-arvioiden laatimista varten Valvira ja kukin aluehallintovirasto laatisivat vuosittain sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnan yhteydessä saatujen tietojen perusteella selvityksen sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisesta toteutumisesta hyvinvointialueilla.
 - Tällaisia valvontahavaintoraportteja laadittu jo nyt → hyvä kirjata kyseinen tehtävä lakiin.
- Tärkeää, että valvontaviranomaisten keräämät tiedot ja laatimat selvitykset ovat yhtenevät ja tietovarannot ovat valvontaviranomaisten yhteiskäytössä.
- Aluehallintovirasto pitää tarpeellisena, että esimerkiksi asetuksella määritettäisiin tarkemmin ne kokonaisuudet, joita valvontaviranomaisten selvityksissä tulee käsitellä sekä ne prosessit, joilla tietoja kerätään. Aluehallintovirasto pitää keskeisenä valvontaviranomaisten yhteisen tietojärjestelmän käyttöönottoa, jossa tällaisia tietoja on mahdollista kerätä ja jakaa.

40 § Omavalvonta

- Omavalvonnan ensisijaisuuden korostuminen tärkeää → Turvaa asiakkaiden ja potilaiden oikeuksien toteutumista ennakkollisesti ja edistää viranomaisvalvonnan resurssien tehokasta kohdentumista.
- Säännökset omavalvontaohjelmasta kannatettavia (syytä kuitenkin varmistaa sääntelyn loogisuus ja yhdenmukaisuus suhteessa yksityisestä terveydenhuollosta ja yksityisistä sosiaalipalvelusta annettuihin lakeihin).
- Toimijat tulisi velvoittaa arvioimaan säännöllisesti omavalvonnan toteutumista sekä tekemään arvioiden perusteella tarpeellisia muutoksia käytänteisiin ja omavalvontaohjelmaan. Sääntelyä tulisi täsmentää niin, että myös seurantatiedot tulee julkaista julkisessa tietoverkossa säännöllisesti, esimerkiksi kolmen kuukauden välein.
- Aluehallintovirasto ehdottaa harkittavaksi, että 5 momenttia muutetaan seuraavasti: *Valvira voi **aluehallintovirastoja kuultuaan** antaa määräyksiä omavalvontaohjelman tarkemmasta sisällöstä ja sen toteutumisen seurannasta.*

41 § Hyvinvointialueen ohjaus- ja valvontavelvollisuus

- Sääntelyä on tarpeen täsmentää sen osalta, että mikäli hyvinvointialue toteaa yksityisen palveluntuottajan toiminnassa asiakas- tai potilasturvallisuuteen välittömästi vaikuttavia epäkohtia tai puutteita, hyvinvointialueen tulisi voida edellyttää niiden korjaamista välittömästi. Asiakas- tai potilasturvallisuutta vakavasti vaarantavissa tilanteissa hyvinvointialueen tulisi myös olla välittömästi yhteydessä valvontaviranomaiseen, jotta tämä voisi harkita, mihin toimenpiteisiin asiassa on syytä ryhtyä.
- Hyvinvointialueen valvonnan laajuutta on tarpeen täsmentää.
 - Muiden kuin sille palveluja tuottavien sosiaalihuollon yksityisten palveluntuottajien valvonta?
 - Syytä harkita, onko hyvinvointialueen valvontavastuuta mahdollista ulottaa hyvinvointialueen omiin yksiköihin.

Viranomaisvalvonta

- On hyvä, että lakiin otetaan selkeät säännökset myös valvonta-asian käsittelystä (aiemmin vain kanteluasiat).
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valvonnan ja ohjauksen keinovalikoima laajenee, mikä on tarkoituksenmukaista.
- Tärkeää, että valvontaviranomaisten laaja harkintavalta sen suhteen, millaisiin toimenpiteisiin asiassa on syytä ryhtyä, säilyy. (43 §)
- Säännös valvonta-asioiden priorisoinnista on tarpeellinen → tulisi kuitenkin varmistaa, että ulottuu sekä yksityisten että julkisten toimijoiden valvontaan yhteneväisesti. (43 §)
- Tulisi asettaa lähtökohdaksi, ettei yli viisi vuotta vanhaa asiaa oteta tutkittavaksi (vastaavasti kuin kanteluissa). (43 §)

Viranomaisvalvonta

- Säännös valvontaviranomaisten ja hyvinvointialueiden välisestä ilmoitusvelvollisuudesta on tarpeellinen, mutta sitä tulisi tarkentaa sen osalta, millaisia epäkohtia se koskee. → Ei ole tarkoituksenmukaista, että koskee kaikkia epäkohtia. (44 §)
- On tarkoituksenmukaista, ettei valvontaviranomaisen suorittamalta tarkastukselta enää edellytettäisi perusteltua syytä. Ehdotuksen mukaan tarkastusta varten tulisi kuitenkin laatia tarkastusmääräys. **Aluehallintovirasto ehdottaa tarkastusmääräystä koskevan edellytyksen poistamista.** (46 §)

- Valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeus:
 - Aluehallintovirasto esittää säännöstä muutettavaksi niin, että välttämättömien tietojen sijaan **valvontaviranomaisella olisi oikeus saada tarpeelliset tiedot.**
 - Lisäksi sote-järjestämislaissa olisi syytä nykysäätelyä vastaavin tavoin (esim. kansanterveyslain (66/1972) 44 §:n 4 mom. ja erikoissairaanhoidon lain (1062/1989) 58 §) **säätää valvottaville velvollisuus valvontaviranomaisten pyytämien tarpeellisten tietojen ja selvitysten antamiseen.**

Pelastustoimi ja varautuminen -vastuualueen lausunto

- Pelastustoimessa uudistuksen tavoitteena on pelastuslaitosten toiminnan yhdenmukaistaminen, eräänlaisen itsenäisyyden säilyttäminen ja pysyminen mukana ensihoidon järjestelyissä. Hyvinvointialueiden itsenäisyydestä huolimatta olisi ollut toivottavaa säännellä lainsäädännöllä tarkemmin hyvinvointialueen hallintorakenteista. Hallintorakenteilla on merkitystä palvelujen järjestämiseen. Organisaatioiden tai palvelurakenteiden erilaisuudella ei ole vaikutusta aluehallintoviraston laillisuusvalvontaan. Pelastustoimen laatiman selvityksen mukaan uudistuksen yhteydessä rahoitus tulee vähenemään ja sillä on vaikutusta pelastustoimen palvelutasoon ja sen valvontaan.
- Hallituksen esityksessä on pelastustoimen osalta kyse suurelta osin teknisistä muutoksista, kun järjestäjätaho muuttuu. Aluehallintoviraston tehtävät siirtyvät pelastustoimen järjestämislakiin. Järjestämislakiesitykseen on annettu lausunto (26.8.2020; 17824/2020). Merkittävimmät huomiot lausunnossa kohdistuivat aluehallintoviraston tehtävien lisääntymiseen (vuosittaiset asiantuntija-arviot), aluehallintoviraston rajaamiseen pois vuosineuvotteluista (hyvinvointialueet-ministeriöt) ja aluehallintoviraston valvontatehtävän laajentamiseen oma-aloitteiseen palvelutason laillisuusvalvontaan (kanteluiden lisäksi). Vuosittaiset asiantuntija-arviot antavat hyvän pohjan oma-aloitteisen valvonnan tekemiseen.

Tämä asiakirja ESAVI/36882/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAVI/36882/2020 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Mölsä Oona 01.03.2021 13:35

Ratkaisija Ekqvist Merja 01.03.2021 14:29